Euroopan parlamentti
2024-2029

Ulkoasiainvaliokunta

2026/2035(INI)

7.5.2026

MIETINTÖLUONNOS

uudesta yhteisestä vastuunotosta Euro–Välimeri-suhteiden tulevaisuuden takaamiseksi – Välimeren sopimus
(2026/2035(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Nicola Zingaretti

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 7

LIITE: ILMOITUS SAADUISTA TIEDOISTA.....8

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

uudesta yhteisestä vastuunotosta Euro–Välimeri-suhteiden tulevaisuuden takaamiseksi – Välimeren sopimus

(2026/2035(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon 27. ja 28. marraskuuta 1995 pidetyn Barcelonan Euro–Välimeri-ministerikokouksen loppujulistuksen ja sen työohjelman,

– ottaa huomioon 16. lokakuuta 2025 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”Välimeren sopimus – Yksi meri, yksi sopimus, yhteinen tulevaisuus” (JOIN(2025)0026),

– ottaa huomioon neuvoston 20. marraskuuta 2025 antamat päätelmät Välimeren sopimuksesta,

– ottaa huomioon Välimeren sopimuksen toimintasuunnitelman – kevät 2026,

– ottaa huomioon korkean tason neuvoa-antavan työryhmän lokakuussa 2003 antaman raportin ihmisten ja kulttuurien vuorovaikutuksesta Euro–Välimeri-alueella ”Dialogue Between Peoples and Cultures in the Euro-Mediterranean Area”,

– ottaa huomioon YK:n ympäristöohjelman Välimeren alueen toimintasuunnitelman (UNEP/MAP),

– ottaa huomioon yhdeksännen julkista mielipidettä Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa mittaavan Arab Barometer -tutkimuksen,

– ottaa huomioon aiemman päätöslauselmansa Euro–Välimeri-suhteista,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A10-0000/2026),

A. ottaa huomioon, että Välimeri on yhteinen poliittinen, taloudellinen ja kulttuurinen alue; ottaa huomioon, että Euro–Välimeri-ulottuvuus on koko EU:n yhteinen vastuualue;

B. ottaa huomioon, että käsitys EU:n periaatteiden epäjohdonmukaisesta soveltamisesta on heikentänyt EU:n eteläisten kumppaniensa kanssa tekemän yhteistyön uskottavuutta ja tehokkuutta;

C. ottaa huomioon, että 30 vuotta Barcelonan prosessin käynnistämisen jälkeen painopisteet, jotka liittyvät monenvälisyyteen, yhteiseen vastuunottoon, kansalaisyhteiskunnan tukemiseen ja ihmisten välisiin siteisiin ovat edelleen kumppanuuden keskeisiä ulottuvuuksia;

D. ottaa huomioon, että Välimeren unioni on aloittanut institutionaalisen uudistuksen ja toiminnan uudelleensuuntaamisen;

E. ottaa huomioon, että työmarkkinaosapuolet, erityisesti ammattiliitot ja kauppakamarit, ovat keskeisiä toimijoita Välimeren sopimuksen täytäntöönpanossa;

F. katsoo, että sopimuksen on perustuttava keskipitkän ja pitkän aikavälin visioon, joka on sovitettu yhteen seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen kanssa;

G. ottaa huomioon, että paavi Leo XIV on kehottanut kansainvälistä yhteisöä poistamaan toivottomuuteen johtavat syyt ja varoittanut Välimeren muuttumisesta ”hautausmaaksi, jossa jopa toivo kuolee”;

H. ottaa huomioon, että paavi Franciscuksen aloitteesta perustettiin Välimeren koordinointitoimisto (COMED) Marseillessa syyskuussa 2023 pidetyn uskonnollisten johtajien MED23 Mediterranean Encounters -tapahtuman jälkeen elimeksi, jonka tehtävänä on edistää yhteisöllisyyttä, rauhaa ja veljeyttä Välimeren alueella;

Välimeren sopimus

1. katsoo, että on olennaisen tärkeää aktivoida uudelleen ihmisiä ja kansalaisyhteiskuntaa, jotta voidaan palauttaa vuoropuhelu, vakaus ja rauha Välimeren alueelle; korostaa, että Välimeri ei voi jatkuvasti olla konfliktien ja sotien pesäkkeenä, ja kehottaa siirtymään eteenpäin sellaiseen vaiheeseen, jossa ihmiset, kansalaisyhteiskunta, yritykset ja paikalliset hallintoelimet edistävät aktiivisesti uudistettua vuoropuhelu- ja yhteistyösopimusta;

2. katsoo, että Välimeren sopimus tarjoaa tilaisuuden uudistaa ja vahvistaa Euro–Välimeri-suhteita panemalla toivo ihmisiin, kun hallitusten välillä on jakolinjoja ja niiltä puuttuu kunnianhimoa, hyödyntämällä aiempien yhteistyökehysten vajavuuksien kautta saatuja kokemuksia ja rakentamalla tätä uudistettua kumppanuutta, jonka keskeisenä periaatteena on yhteinen vastuunotto ja jonka onnistuminen riippuu ihmisten, paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden aidosta osallistumisesta;

3. kannattaa tavoitetta elvyttää Välimeren aluetta yhteistyön sekä taloudellisen ja kulttuurivaihdon yhteisenä alueena, joka edistää kasvua, vakautta ja rauhaa;

4. suhtautuu myönteisesti ensimmäisen Välimeren alueesta vastaavan komission jäsenen nimittämiseen ja erityisen pääosaston perustamiseen, minkä jälkeen on nyt toteutettava johdonmukaisia poliittisia toimia ja poliittisia valintoja;

5. tukee toimintasuunnitelmassa ensisijaisiksi määriteltyjä toimenpiteitä; katsoo, että sen kaikissa vaiheissa olisi noudatettava johdonmukaista strategista lähestymistapaa, jolla saadaan aikaan enemmän kuin yksittäisillä erillisillä toimilla;

6. korostaa, että Välimeren sopimuksen onnistuminen mitataan viime kädessä siinä, hyötyykö Välimeren alueen väestö sopimuksesta; toistaa, että on keskityttävä vahvasti demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen, ihmisoikeuksiin ja avoimuuteen;

7. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla, työmarkkinaosapuolilla, kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla, tiedeyhteisöllä ja yksityisellä sektorilla on ratkaiseva rooli; katsoo, että sopimuksen tavoitteiden tehokas täytäntöönpano edellyttää siirtymistä pelkästä kuulemisesta todelliseen monitasoiseen hallintoon;

Institutionaaliset ja poliittiset haasteet

8. katsoo, että parlamentilla on oltava keskeinen rooli sopimuksen täytäntöönpanon valvonnassa, erityisesti poliittisten tavoitteiden ja ehdotettujen toimenpiteiden välisen johdonmukaisuuden seurannassa;

9. kehottaa komissiota varmistamaan, että kumppanimaiden ja parlamentin kanssa käydään jäsenneltyä vuoropuhelua ennen toimintasuunnitelman tulevia päivityksiä;

10. vaatii, että Välimeren unionin parlamentaariselle edustajakokoukselle annetaan merkittävä ja vahvistettu rooli sopimuksen täytäntöönpanon valvonnassa;

11. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen perustaa Välimeren nuorten parlamentaarinen edustajakokous; kannustaa kytkemään tämän nuorten edustajakokouksen Välimeren unionin parlamentaarisen edustajakokouksen toimintaan;

12. korostaa, että on tärkeää edistää etelä–etelä-yhteyksiä ja vahvistaa alueellista vuoropuhelua;

13. vaatii, että Euro–Välimeri-kumppanuudelle on varmistettava riittävä rahoitus seuraavassa monivuotisessa kehyksessä ja että sopimuksen tavoitetasoa arvioidaan viime kädessä siihen osoitettujen resurssien perusteella;

Ihmiset

14. suhtautuu erittäin myönteisesti Välimeren yliopistoja koskevaan aloitteeseen, korostaa, että akateeminen yhteistyö on tehokkainta fyysisen läsnäolon ja suoran vuorovaikutuksen kautta, ja katsoo, että yhteistyöjärjestelyjen verkosto on uskottavin väline tähän tarkoitukseen;

15. muistuttaa, että opiskeluviisumien osuus muuttovirroista on rajallinen ja hallittavissa, kun ne sisällytetään paikallisviranomaisten ja yliopistojen kanssa tehtävään rakenteelliseen yhteistyöhön;

16. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita laajentamaan etelä–etelä-liikkuvuutta ja Välimeren alueen sisäistä liikkuvuutta nopeutetun Euro–Välimeri-viisumiohjelman ja uudistetun Erasmus+ -ohjelman avulla;

17. ehdottaa, että perustetaan virallinen kansalaisyhteiskunnan neuvoa-antava mekanismi, joka kytketään sopimuksen hallintorakenteeseen;

Kestävämmät ja yhdentyneemmät taloudet

18. kannattaa kauppasuhteiden nykyaikaistamista ja investointivirtojen vauhdittamista uusien sopimusmuotojen avulla erityisesti aloilla, joilla tästä on suurta molemminpuolista hyötyä;

19. toteaa, että Välimeren alueella on valtavasti käyttämätöntä potentiaalia aurinko- ja tuulialalla sekä vihreän vedyn alalla ja että sitä on kehitettävä, koska se voi toimia alueellisen energiaturvallisuuden strategisena reservinä, joka edistää vihreää siirtymää uusiutuvan energian, yhteiskäyttöverkkojen, varastointi-infrastruktuurin ja energiatehokkuuden avulla;

20. korostaa, että sinisen talouden avulla voidaan edistää merkittävästi kestävää kehitystä ja työpaikkojen luomista Välimeren alueella;

21. korostaa, että energiaa ja puhdasta teknologiaa koskevassa Välimeren alueen yhteistyöaloitteessa on siirryttävä tilapäisestä sitoutumisesta jäsenneltyyn hankejatkumoon;

Varautuminen ja muuttoliikkeen hallinta

22. korostaa, että sopimus tarjoaa tilaisuuden edetä kohti Euro–Välimeri-liikkuvuusaluetta uudella ja monialaisella tavalla ja tukea taloudellisen yhteistyön, startup-yritysten, pienten ja keskisuurten yritysten, nuorten, opiskelijoiden sekä akateemisen ja tieteellisen yhteistyön parissa saavutettavia tuloksia;

23. kehottaa suhtautumaan rakentavalla tavalla lailliseen muuttoliikkeeseen ja keskittymään jatkuvasti osaamisen ja ihmisten kehittämiseen yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa;

24. kehottaa vastaamaan kattavasti sekä välittömiin operatiivisiin tarpeisiin että pitkän aikavälin rakenteellisiin tekijöihin;

25. korostaa, että muuttoliike on moniulotteinen ilmiö, jota on käsiteltävä kokonaisvaltaisella, oikeuksiin perustuvalla ja ihmiskeskeisellä tavalla;

26. muistuttaa ihmiselämän arvosta, kun otetaan huomioon tuhannet ihmiset, jotka ovat menettäneet henkensä tai jotka ovat kadoksissa salakuljetus- ja ihmiskauppaverkostojen toiminnan seurauksena; ehdottaa, että komissio toteuttaa etsintöjä ja käynnistää aloitteen, jolla palautetaan Välimeren uhrien ”oikeus nimeen”, mikä olisi arvokas teko kaikille ihmisille ja varoitus tuleville sukupolville;

°

° °

27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Välimeren unionin parlamentaarisen edustajakokouksen puheenjohtajalle, Välimeren unionin pääsihteerille ja Välimeren unionin eteläisille jäsenille.

PERUSTELUT

Tässä mietinnössä esitetään parlamentin kanta Euro–Välimeri-suhteiden tulevaisuuteen ja tarkastellaan erityisesti äskettäin solmittua Välimeren sopimusta. Nyt kun on vaarana, että Välimeren alueesta tulee jälleen konfliktien, vihan ja sodan leimaama alue, tämän mietinnön punainen lanka on vahva usko siihen, että emme voi jättää hajanaisuutta ja epävakautta huomiotta. Sen sijaan on mentävä eteenpäin ja lähdettävä uudenlaiselle yhteistyön ja jaetun vastuun tielle, jota ohjaavat instituutioiden lisäksi myös ihmiset, kansalaisyhteiskunta, yritykset ja paikalliset hallintoviranomaiset, joista kaikista voi tulla keskeisiä toimijoita uudistetun Euro–Välimeri-sopimuksen rakentamisessa. Mietinnössä pyritään tämän vuoksi määrittelemään parlamentin tärkeimmät etenemistä koskevat painopisteet, jotka perustuvat yhteisen vastuunoton periaatteeseen.

Kolmekymmentä vuotta Barcelonan prosessin jälkeen Välimeren alue herättää jälleen paljon huomiota kansainvälisesti. Kiinnostus on lisääntynyt samaan aikaan, kun alueella on hajanaisuutta, geopoliittisia jännitteitä, jatkuvia konflikteja ja lisääntyvää eriarvoisuutta. Vastatakseen näihin haasteisiin komissio on pyrkinyt käynnistämään uudelleen kattavan poliittisen, taloudellisen, diplomaattisen ja kulttuurisen aloitteen, jonka tarkoitus on elvyttää vuoropuhelua, vahvistaa yhteistyötä ja käynnistää uudelleen säännöllinen toiminta koko alueella. Nämä toimet huipentuivat Välimeren sopimukseen sekä kaikkien aikojen ensimmäisen Välimeren alueesta vastaavan komission jäsenen nimittämiseen ja asiaa käsittelevän pääosaston perustamiseen.

Tämä EU:n ja eteläisten naapureidemme välinen uudistettu yhteistyö tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden korjata aiempia puutteita, jotka liittyivät erityisesti rajallisiin hallintorakenteisiin, riittämättömiin taloudellisiin tavoitteisiin ja liialliseen riippuvuuteen kahdenvälisistä järjestelyistä sen sijaan, että olisi pyritty pitkän aikavälin muutokseen ja aitoon keskinäiseen yhteisvastuuseen. Mietinnössä keskitytään erityisesti sopimuksen ihmisten välisiä siteitä koskevaan ulottuvuuteen ja korostetaan inhimillisiä yhteyksiä ja demokratiaa Euro–Välimeri-suhteiden keskeisinä pilareina pyrittäessä kohti todellista yhteistä Välimeren aluetta.

LIITE: ILMOITUS SAADUISTA TIEDOISTA

Esittelijä ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti sisällyttäneensä mietintöönsä aiheeseen liittyvistä asioista tietoja, jotka hän on saanut laatiessaan mietintöluonnosta seuraavilta pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen[1] soveltamisalaan kuuluvilta edunvalvojilta tai seuraavilta kolmansien maiden viranomaisten edustajilta, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt:

1. Pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat edunvalvojat
Natural Resource Governance Institute
UNIMED - Mediterranean Universities Union
CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs)
Open arms
Istituto Affari Internazionali
EuroMed Rights
MedCities
CPMR-CONFERENCE OF PERIPHERAL MARITIME REGIONS
ECCO think tank
The Platform of Israeli NGOs for Human Rights
Médecins Sans Frontières (OCB/LuxOR)
Anna Lindh Foundation
European Alliance Group (CoR)
Human Rights Watch
Foundation for European Progressive Studies
Mediterranea Saving Humans
Human Rights Watch
MEDPORTS Association
CeSPI
Diplomeds
University of Salento
Italian Institute of International Political Studies (ISPI)
OMEC
Enel
European University Institute
International Union of Socialist Youth IUSY
Eni S.p.A.
Avocats Sans Frontières
European Institute of the Mediterranean (IEMed)
European Commission
Comité européen des régions
Euro-Mediterranean Regional and Local Assembly (ARLEM)

[1] Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission toimielinten välinen sopimus, tehty 20. toukokuuta 2021, pakollisesta avoimuusrekisteristä (EUVL L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

European Economic and Social Committee
UNIDO
Union for the Mediterranean (UfM)
UN Brussels Office
World Bank Group
Sea-Watch
UNESCO
Association of Chambers of Commerce and Industry of the Mediterranean (ASCAME)
President of the Chamber of Commerce of Barcelona
ETUC
Port of Algeciras - Autoridad Portuaria Bahía de Algeciras
2. Kolmansien maiden viranomaisten edustajat, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt
-

Esittelijä on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

Kun luettelossa mainitaan luonnollisen henkilön nimi ja/tai tehtävänimike, esittelijä vakuuttaa antaneensa kyseiselle henkilölle Euroopan parlamentin tietosuojaselosteen numero 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), jossa määritetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat ehdot ja siihen liittyvät oikeudet.